

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ І РОЗТИН

спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	ветеринарна медицина	факультет	ветеринарної медицини
освітній рівень	магістр	Кафедра	нормальної та патологічної морфології

ВИКЛАДАЧІ

ЛЯХОВИЧ ЛЮБОВ МИХАЙЛІВНА

- ❖ Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина.
- ❖ Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01 (патологія, онкологія та морфологія тварин).
- ❖ Вчене звання – доцент.
- ❖ Досвід роботи – 33 роки.
- ❖ Показники професійної активності з тематики курсу:
авторка 13 наукових статей в наукових виданнях, що включені до науко-метричних баз Scopus, Web of Science Core Collection;
- ❖ авторка 110 наукових статей та тез; автор двох навчальних посібників;
- ❖ спів-авторка 12 навчально-методичних розробок;
- ❖ учасниця зарубіжних наукових конференцій.

телефон	+380678072872	електронна пошта	Liubov.vet@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАХАР'ЄВ АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ

- ❖ Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина
- ❖ Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01- (патологія, онкологія та морфологія тварин).
- ❖ Вчене звання – доцент
- ❖ Досвід роботи – 25 років
- ❖ Показники професійної активності з тематики курсу:
- ❖ автор двох наукових статей в наукових виданнях, що включені до науко-метричних баз Scopus, Web of Science Core Collection;
 - автор 70 наукових статей та тез;
 - автор двох навчальних посібників;
 - автор 10 навчально-методичних розробок;
 - учасник наукових і методичних конференцій.

телефон

0508160582

електронна
пошта

vagabond19973@gmail.com

дистанційна
підтримка

Moodle

Ульяницька Анастасія Юріївна

- Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина**
Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 – патологія, онкологія і морфологія тварин
Вчене звання – доцент
Досвід роботи – 21 років
Показники професійної активності з тематики курсу:
- авторка 10 навчально-методичних розробок;
 - досвід наукової роботи 21 років;
 - учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон

+380971904633

електронна пошта

ulyanickaya.a79@gmail.com

дистанційна
підтримка

Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета	❖ Надання здобувачам ґрунтовних знань про морфологічні основи різних форм патологій у тварин, про їх причини, механізми та динаміку розвитку, варіанти завершення; знань про нозологію, морфо-функціональні зміни в органах, тканинах і клітинах, що виявляються за проведення патологоанатомічного розтину, про особливості патологоанатомічної діагностики захворювань.
Формат	❖ лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	❖ здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики захворювань тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК8, ЗК9, ЗК11, СК5, СК6, СК7, ПРН1, ПРН3, ПРН7) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті;; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (ЗК2, ЗК9, ЗК11, СК2, СК3, СК6, ПРН1, ПРН3) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті;; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність проводити судово-ветеринарну експертизу (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК9, ЗК10, ЗК11, СК5, СК7, ПРН1, ПРН3) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті;; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність проводити дослідження на відповідному рівні, застосовувати знання у практичних ситуаціях, застосовувати інструментарій, спеціальні пристрої для проведення спеціальних досліджень під час виконання професійних задач (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК9, ЗК11, СК1, СК2, СК3, СК5, СК7, ПРН1, ПРН3, ПРН7) / індивідуальні практичні заняття. ❖ здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, пошуку, обробки інформації з різних джерел (ЗК1, ЗК8,ЗК9, ЗК11, СК1, СК5, ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН7).
Обсяг і форми контролю	❖ 10 кредитів ECTS (300 годин): 44 годин лекцій, 74 годин лабораторних занять, 30 годин навчальної практики; 30 годин - курсова робота; 122 годин самостійної роботи, поточний контроль (6 тестів); підсумковий контроль – два недиференційовані заліки, іспит, курсова робота.
Вимоги викладача	❖ вчасне виконання завдань, активність, командна робота.

КОМПОНЕНТА СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	Програмні результати навчання	ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. ПРН2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій. ПРН3. Визначати суть фізико-
----------------	--	-------------------------------	--

СК1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК3. Здатність дотримуватись правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

СК5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ. ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ ДИСТРОФІЙ, НЕКРОЗІВ, ЗАПАЛЕННЯ. ПРИСТОСУВАЛЬНІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ ОРГАНІЗМУ. АТРОФІЇ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПАТОМОРФОХАРАКТЕРИСТИКА. ПАТОМОРФОЛОГІЯ ПУХЛИН, ЛЕЙКОЗІВ, ПРОМЕНЕВОЇ ХВОРОБИ ТВАРИН І ПТИЦІ. ОРГАНОПАТОЛОГІЯ. МЕТАБОЛІЧНІ ПАТОЛОГІЇ: ПАТОМОРФОХАРАКТЕРИСТИКА.

Лекція 1	Вступ до патологічної анатомії. Форми патологій.	Лабораторно-практичне заняття 1 (ЛПЗ 1)	Об'єкти та методи дослідження в патанатомії. Знайомство з історією кафедри. Визначення первинних і вторинних ознак смерті та автолізу. Правила біобезпеки роботи з трупним матеріалом та способи його знешкодження.	Самостійна робота	1. Історія розвитку ветеринарної патологічної анатомії.
		ЛПЗ 2	Порушення морфо-функціональної цілісності клітин. Зерниста та гідропічна дистрофії: патоморфохарактеристика.		

Лекція 2	Патоморфохарактеристика стромально-судинних дистрофій.	ЛПЗ 3	Патоморфологія гіаліново-крапельної та рогової дистрофій. дисліпідозів. Жирова інфільтрація печінки. Патоморфологія дисхромопротеїдозів, що розвиваються на меланіні та гемоглобіні.		2. Мінеральні, вуглеводні дистрофії, дисглікопротеїдози. 3. Патоморфохарактеристика жовтяниць. Патоморфохарактеристика дисглікопротеїнозів (клітинного мукоїдозу та кахектичних /голодних набряків).
		ЛПЗ 4	Гіаліноз та амілоїдоз: патоморфохарактеристика.		
Лекція 3	Некрози: класифікація та патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 5	Некроз та апоптоз: патоморфологічна диференційна характеристика.		4. Поняття «гістіон».
		ЛПЗ 6	Патоморфохарактеристика інфарктів. Патоморфологія вмісту тканинної рідини.		
Лекція 4	Патоморфологія запалення.	ЛПЗ 7	Порушення кровообігу: класифікація патологій та їх патоморфохарактеристика.		Морфо-функціональна характеристика мікроциркуляторного русла. Патоморфохарактеристика імунного та специфічного запалення. Поняття «грануляційна тканина» та «специфічна гранульома».
		ЛПЗ 8	Атрофії: класифікація; патоморфохарактеристика. Пристосувальні та відновлювальні процеси: морфо-характеристика.		Поняття: проліферація, диференціація, детермінація, формоутворення, органогенез. Відмінність між гіпертрофією та гіперплазією. Закони регенерації. Звуження просвітів трубчастих органів та порожнин тіла.
Лекція 5	Пухлини: принципи класифікації та патоморфодіагностика.	ЛПЗ 9	Гемобластози та лейкози тварин: патоморфохарактеристика. Патоморфохарактеристика лейкозу птахів. Диференціальна діагностика лейкозів тварин та птиці.		Прогностичні критерії в онкології, значення для організму. Патоморфохарактеристика променевої хвороби.
		ЛПЗ 10	Патоморфохарактеристика хвороб верхніх дихальних шляхів, легень та бронхів.		Вроджені патології легень: патоморфохарактеристика.

Лекція 6	Патології серця: патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 11	Патології судин: класифікація та патоморфохарактеристика.		Вроджені патології серця: патоморфохарактеристика. Патоморфохарактеристика патологій лімфообігу.
		ЛПЗ 12	Патології нирок: патоморфохарактеристика.		Патоморфохарактеристика макро- та мікроелементозів тварин і птиці.
Лекція 7	Патоморфохарактеристика гепатодистрофій, гепатитів, цирозів печінки, холециститів.	ЛПЗ 13	Патоморфохарактеристика патологій нервової системи.		Токсична дистрофія печінки: патоморфохарактеристика. Вено-оклюзійна хвороба печінки: патоморфохарактеристика. Кетози та цукровий діабет у тварин: патогенез і патоморфохарактеристика.
		ЛПЗ 14	Патоморфохарактеристика хвороб підшлункової залози.		
Лекція 8	Патоморфохарактеристика хвороб органів системи травлення у моно гастричних тварин.	ЛПЗ 15	Патоморфохарактеристика хвороб органів системи травлення у жуйних.		Патоморфохарактеристика та диференціальна діагностика виразок в ШКТ. Гіпо- та гіпервітамінози тварин і птиці: патоморфохарактеристика. Патоморфодіагностика отруєнь тварин сечовиною, люпином, фосфідом цинку, арсеном.

РОЗДІЛ 2 ВЧЕННЯ ПРО ТАНАТОГЕНЕЗ. СПЕЦІАЛЬНА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ: ПАТОМОРФОХАРАКТЕРИСТИКА БАКТЕРІАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ.

Лекція 9	Септицемія та сепсис: патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 16	Синдром системних запальних відповідей: патоморфохарактеристика.	Самостійна робота	16. Відмінність між мікробемією та септицемією. 17. Септицемічні захворювання тварин. 18. Паразитарний сепсис. 19. Сепсис за вірозів.
		ЛПЗ 17	Вчення про танатогенез: патологоанатомічні аспекти.		20-21. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання в патогенезі септицемій.

Лекція 10	Патоморфохарактеристика сибірки ВРХ.	ЛПЗ 18	Патоморфохарактеристика сибірки свиней.		22. Сибірка у людей: ризики інфікування.
		ЛПЗ 19	Патоморфохарактеристика бешихи тварин.		23. Бешиха у людей: ризики інфікування.
Лекція 11	Патоморфохарактеристика пастерельозу тварин.	ЛПЗ 20	Патоморфохарактеристика лістеріозу.		24. Лістеріоз у людей: ризики інфікування.
		ЛПЗ 21	Патоморфохарактеристика гемофільозів.		
Лекція 12	Патоморфохарактеристика ешерихіозів ссавців.	ЛПЗ 22	Патоморфохарактеристика ешерихіозів птиці.		
		ЛПЗ 23	Набрякова хвороба свиней та її патоморфологічні варіанти.		
Лекція 13	Патоморфохарактеристика сальмонельозів.	ЛПЗ 24	Патоморфохарактеристика емфізематозного карбункула та злоякісного набряку.		
		ЛПЗ 25	Патоморфохарактеристика анаеробної дизентерії, ботулізму, правця.		Патоморфохарактеристика клостридіозів птиці.
Лекція 14	Патоморфохарактеристика лептоспірозу.	ЛПЗ 26	Патоморфохарактеристика паратуберкульозу.		
		ЛПЗ 27	Патоморфохарактеристика ієрсиніозу.		
Лекція 15	Патоморфохарактеристика туберкульозу ссавців.	ЛПЗ 28	Патоморфохарактеристика туберкульозу птиці.		Специфічні гранульоми: макро- та мікроструктура.
		ЛПЗ 29	Патоморфохарактеристика сапу та миту.		Патоморфохарактеристика епізоотичного лімфангоїту.
		ЛПЗ 30	Залікове заняття.		

РОЗДІЛ 3 СПЕЦІАЛЬНА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ: ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІКОПЛАЗМОЗІВ, ХЛАМІДІОЗІВ, ВІРОЗІВ, ПРИОННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, МІКОТОКСИКОЗІВ ТА ПАРАЗИТОЗІВ ТВАРИН. ОРГАНІЗАЦІЯ, ТЕХНІКА ТА МЕТОДИ ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНОГО РОЗТИНУ ТРУПІВ ТВАРИН І ПТИЦІ РІЗНИХ ВИДІВ ТА ВІКОВИХ ГРУП. ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ. ТЕХНІКА

ВИГОТОВЛЕННЯ МУЗЕЙНИХ ВОЛОГИХ ТА СУХИХ ПРЕПАРАТІВ. ПРАВИЛА ВІДБОРУ, ФІКСАЦІЇ, ПАКУВАННЯ ТА ПЕРЕСИЛАННЯ ПАТМАТЕРІАЛУ.

		ЛПЗ 31	Патоморфохарактеристика перипневмонії В.Р.Х., хламідіозної бронхопневмонії телят та хламідіозного аборту В.Р.Х.	Самостійна робота	Патоморфохарактеристика мікоплазмозів свиней; респіраторного мікоплазмозу та орнітозу птиці.
		ЛПЗ 32	Патоморфохарактеристика сказу тварин та герпесвірозів В.Р.Х.		Патоморфохарактеристика хвороби Ауєскі.
		ЛПЗ 33	Патоморфологія губчастої енцефалопатії В.Р.Х.		Повільні та пріонні захворювання овець та кіз: патоморфохарактеристика.
		ЛПЗ 34	Диференційна патоморфохарактеристика африканської та європейської чуми свиней.		
		ЛПЗ 35	Патоморфохарактеристика парагрипу-3 та респіраторно-синцитіальної інфекції.		
		ЛПЗ 36	Патоморфохарактеристика хвороби Ньюкасла, грипу птиці та хвороби Марека.		
		ЛПЗ 37	Патоморфохарактеристика гастроентеральних, системних вірозів та аденовірозів тварин.		Патоморфохарактеристика міксоматозу, папіломатозу.
		ЛПЗ 38	Патоморфохарактеристика ящура та віспи тварин.		
		ЛПЗ 39	Патоморфохарактеристика мікозів тварин та афлатоксикозу В.Р.Х.	Самостійна робота	Т-2 токсикоз тварин та птиці: патоморфохарактеристика.
		ЛПЗ 40	Патоморфохарактеристика еймеріозів, гістомонозу, трихомонозу, ехінококозу, трихінельозу, фасціольозу, дикроцеліозу.		Патоморфохарактеристика анаплазмозу, тейлеріозу, ценурозу, диктіокаульозу.
		ЛПЗ 41	Правила роботи з патматеріалом для виготовлення музейних препаратів.		Правила заповнення документації патолого-анатомічного дослідження трупів чи трупного матеріалу (з використанням наданих заповнених навчальних зразків актів та
		ЛПЗ 42	Правила заповнення первинної документації патологоанатомічного розтину.		

ЛПЗ 43	Проведення розтину трупів свиней, м'ясоїдних тварин, хутрових звірів.		протоколів власноруч заповнити акт дослідження / розтину і два навчальні протоколи – стислий та розширений).
ЛПЗ 44	Техніка патологоанатомічного розтину трупів птиці.		
ЛПЗ 45	Особливості техніки патрозтину трупів коней та жуйних тварин.		

ІСПИТ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Методичне забезпечення	1. Етіологія та патоморфологія дистрофій: навчальний посібник / [І.В. Папченко, М.В. Утеченко, М.Є. Іваницький та ін.]; за ред. І.В. Папченка і М.В. Утеченка – Біла Церква, 2006. – 132 с. 2. Забелло Є.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин / Є.М. Забелло. – К.: Аграрна наука, 1997. – 246 с. 3. Ляхович Л. М., Ульяницька А. Ю. Навчальний посібник для студентів ФВМ з курсу патологічної анатомії і розтину / Харків : ХДЗВА, 2020. 260 с. 4. Патологічна анатомія тварин / П.П. Урбанович, М.К. Потоцький, І.І. Гевкан та ін. – К.: Ветінформ, 2008. – 836 с. 5. Патологічна анатомія тварин. Частина 1 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. – 418 с. 6. Патологічна анатомія тварин. Частина 2 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2020. – 449 с. 7. Патологоанатомічний розтин тварин : навчальний посібник / Зон Г.А., Скрипка М.В., Іванівська Л.Б. – Донецьк : П.П. Глазунов Р.О. – 2009. – с.189. 8. Патологоанатомічний розтин: навч.-метод. посіб. з проведення патологоанатомічного розтину та виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» / А. В. Захар'єв, А. Ю. Ульяницька, Л. М. Ляхович; Держ. біотехн. ун-т. – Харків, 2025. – 110 с. 9. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Патологічна анатомія та розтин» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» / А.Ю. Ульяницька, Л.М. Ляхович, А.В. Захар'єв // Державний біотехнологічний університет. Кафедра нормальної та патологічної морфології. – Х.: РВВ ДБТУ, 2025. – 30 с.	ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ
		Патологічна анатомія. Атлас макропрепаратів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54103 http://www.who.int/en/ - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ); сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (Міжнародне епізоотичне бюро – МЕБ);http://www.oie.int/ Електронний курс дисципліни «Патологічна анатомія та розтин» для студентів зі спеціальності «Ветеринарна медицина» http://moodle.btu.kharkiv.ua/course/view.php?id=1684

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання (диф. залік, іспит)	100 бальна ECTS (стандартна)	до 100	40 % - підсумкове тестування 60 % - поточна робота студента протягом семестру
Підсумкове оцінювання (нз)		до 100	100 % - усереднена оцінка за розділи
Оцінювання розділу	100 бальна сумарна	до 30	30 % - відповіді на тестові питання
		до 30	30 % - результат засвоєння блоку самостійної роботи
		до 40	40 % - активність студента на заняттях (усні відповіді)

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

❖ Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.